

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Moha a Tátrában

Tízestendős koromban – több hetes betegség után, hörghurutom volt – azt tanácsolta édesapámnak a doktor bácsi, hogy küldjön fel engem három hétre a Tátrába.

Nemsokára, egy szeptemberi délutánon már lépegettünk is lefelé a magyarkúti vasútállomásra. Utolértük útközben három osztálytársamat. Észre sem vettem, hogy túlságosan is hangoskodnak. De édesapám rájuk szólt: „Csöndesebben gyerekek, erdőben vagytok!” A három kistörpe, Nevenincs, Puff és Jajneked most már velünk jött tovább. Nevenincs nagyot kiáltott: „Üdvözlöm a tátrai zergéket!” Ekkor még csöndesen feleltem: „Nem a zergék érdekelnek engem, hanem a mormoták!” Nevenincs dicsekedett: „Én már láttam mormotát! Állatkertben!”

Önkéntelenül leintettem: „Az semmi, én a hazájukban, a sziklák közt akarom látni őket!”

Puff mindkettőnk leintett: „Nem a mormota a fontos a Tátrában, hanem a jó levegő!” Jajneked leintette Puffot: „Ezt Moha nélkül is tudja, azért fog fekvőkúrán!” Most már én is kiáltottam: „De csak délután! Mert délelőtt sétálgatok!” Nevenincs a szavamba vágott: „Én délelőtt fekvüdtem! Amikor a lábam fáj.” Az ő szavába Puff vágott bele: „Ne mászkálj sokat, Moha, az egészség a legfontosabb!” Leintettem Puffot is: „Bízd csak rám!” – és felrikkantottam: „Lehet, hogy holnap este már hóban járok! Szeptemberben!”

Nevenincs megint túl akart rajtam tenni: „Én már nyáron is jártam hóban! Fogarason, mikor kicsi voltam!” Puff nevetett rajta: „Sose lehettél kisebb, mint amekkorá most vagy!” Jajneked Puffon nevetett: „Ez a legrégebbi törpeházi vicc!” Puff megsértődött: „De legalább nem olyan buta vicc, mint amilyeneket te szoktál mondani.”

Jajneked is megsértődött: „Na, Puff, ezért jaj lesz neked, majd számolunk!” Puff hátat fordított neki, úgy beszélt hozzám: „De

csakugyan, Moha, ha sokat mászkálsz, nem hízol!” Jajnekedből az én rovásomra tört ki a harag: „Ne féltsd te Mohát! Hízik a büszkeségtől máris, hogy a Tátrába megy.”

Elszégyelltem magam, mert igaz volt. S, hogy ne vörösödjek fülig, rákiáltottam: „Ezért viszont neked lesz jaj! Ha hazajöttem, számolunk!”

Másnap már sötét este volt, amikor a drótköteles hegyi vasút felvitt a tarajkai fogadóba. De már korán reggel talpon voltam. Földigszakáll bácsi a lelkemre kötötte, hogy legalább egyszer sétáljak fel az Ót-tóhoz, és nézzek le egy óra hosszat, de lehetőleg egyedül, a poprádi síkságra.

Útközben megbámultam a tarpataki zuhatagot, és fél óra múlva már azon bámultam el, hogy nem földön járok, hanem sziklatalajon. Újabb fél óra múlva már engem bámult egy mormota. Most már hamarosan véget is ért az út, egy óriási hegykatlan előtt. Úgy éreztem, a csönd birodalmában járok. Balra tőlem a lomnici csúcs vakító fehérségű hősüvege, előttem a négy sötétzöld vizű tengerszem, mert csak valamikor volt őt. Közben pedig világosszürke sziklák lejtős tömegében az óriási katlan. Találtam a menedékház mögött – a menedékház zárva volt – egy rozzant fonott karosszéket. Azt halkan a ház elé vittem, felmáztam az ülésre, törökülésben letelepedtem benne, és lenéztem a poprádi sík felé. Azért csak felé, mert ott, ahol az előbb a mormotával találkoztam, ekkor már felhőtenger hömpölygött. Órákig el tudtam volna bámulni ezt is. A világosszürke gömbölyded páraóriások lassú hömpölygését. De egyszerre csak ritkulni kezdett, és megláttam a mélységben és a messzeségben a napfényben ragyogó egész poprádi síkot, a kilenc faluval.

Másnap délelőtt lementem szét nézni Ófüredre. De még a bazár kirakatai előtt is fel-felpillantottam az Ót-tó felé. Sajnáltam, hogy nem vagyok ott, abban az ünne-

pélyes csendben, egyedül. Másnap reggel elmentem, harmadnap megint, és negyednap is.

A második hét közepén, amint a rozzant karosszékből törökülésben néztem a kilenc falut, eszembe jutott Nevenincs: Vajon ha majd elmondom pajtásaimnak, mi mindent láttam, és mit éreztem itt, akkor is folytonosan handabandázni fog? „Én is láttam! Én is voltam! Én meg így, én meg úgy!”

Tartottam attól is, hogyha nem handabandázna Nevenincs, akkor sem bírom kifejezni, milyen hatást tesz rám ez a csönd. Ezek a sziklahegyek. A hömpölygő felhőtenger, meg ez az óriási síkság ott a mélyben, a kilenc faluval. Tartottam tőle, hogy csak olyan üres szólamokkal tudok majd beszélni róla, amilyeneket Puff szokott használni: „Óriási élmény! Ünnepi hangulat!” Mert tulajdonképpen nem is tudtam, miért szeretek annyira itt lenni. Eszembe jutott Jajneked is. Az is, hogy ha hazamegyek, megtorlom a sértését. De hogy mivel sértett meg, azon percekig kellett gondolkodnom.

Az elutazásom előtti napon, miután elhelyezkedtem a karosszékből, búcsúzni kezdtem az Ót-tótól. Néztem, néztem a lomnici csúcsot, az óriási sziklát, a poprádi síkot, és nagyon elszégyelltem magam. Hiszen én is ugyanolyan vagyok, mint Nevenincs! Handabandázni, dicsekedni akarok vele, hogy mit láttam, mit éreztem. Szégyenkezésem bosszankodássá erősödött. Leugrottam a székből, megelégteltem az érzélgős búcsúzkodást is. Mialatt visszavittem a karosszéket a menedékház mögé, a búcsúzkodás szólamainak a megvetése eszembe juttatta Puffot. Puffról eszembe jutott Jajneked, és úgy meredtem magam elé, mintha nem is a négy zöld tóra tapadna tekintetem a sziklatalan mélyén, hanem a szívembe bámulnék bele megdöbben: Hogyan volt lehetséges, hogy még másfél héttel ezelőtt is meg akartam torolni valamit? Hiszen helytelenítem a

szándékos bántást. Hogyan tehetném hát magam is ugyanazt?

Amikor harmadnap délután már a törpeházi játszótisztás felé lépegettem, egyszerre csak ijedten megálltam: „Miféle baj történhetett velük, hogy ennyire kiáltoznak?” Elszoktatta tőle fületem az Őt-tó csendje. Nevenincs pillantott meg elsőnek: „Szerecsen! Szerecsen! Én már télen is lebarantultam egyszer! Kiskoromban, a hóról visszaverődő nap fényétől!”

Puff kezét nyújtott: „Látom, híztál! De most aztán jobban vigyázz az egészségedre, az egészség a legfőbb kincsünk!” Jajneked lehurrogta: „A kövérség nem mindig az egészség jele!” Puff visszavágott: „Az minék a jele, hogy te mindenbe belenyelvelsz?” „Nyelvelek? Ezért majd kapsz!”

Mosolyogva hallgattam őket, és gondoltam magamban: Hiába ösztökéltek, hogy beszéljek a Tát-ráról. Ezt feleltem nekik: „Majd máskor! Ne hagyjátok most miattam abba a játékot, beállok én is.” De haj, egyetlen óra, melyet köztük töltöttem, elég volt rá, hogy egyszerre csak azon kapjam magam, hogy már sorolom nekik lelkenedezve, és szintén kiáltozva, kérkedve tátrai élményeimet. Nevenincs közbekiáltott: „Én olyan sűrű felhőben voltam Fogarason, hogy azt hitték, elvesztem.”

Szerettem volna, de már nem tudtam csöndesíteni a hangom: „Én meg olyan sűrűben, hogy az ujjaim végét már nem láttam!” Réműlet fogott el, amiért belesodrótam a kiáltozásba, dicsekvésbe, és mégis, néhány perc múlva már azt szerettem volna megértetni velük, mit éreztem az Őt-tónál. Amin hiába töprengtem odafenn, az most hirtelen világossá lett előttem. Arra tanított az Őt-tó, hogy semmi sem fontos, ami kicsinyesség, kisszerűség. De hát akkor miért küszködöm, hogy dicsekedjem azzal, ami történt velem? Azt mondjam el, hogy megtanultam: nem fontos, hogy elmondjam? Megkönnyebbülés volt, hogy Puff belevágott a hebegésembe: „Értünk, Moha! Óriási élmény! Ünnepi hangulat!”

Puff komolyan mondta ezt, a kistörpék mégis hahotában törtek ki. Fülig vörösödtem, de magam is nevettem, hogy leplezzem zavaromat, és arról kezdtem beszélni, milyen közelre bevárt egy mormota. Valaki felkiáltott: „Ilyen közelre nem várt bel!” Jajneked rákiabált: „Hagyd Mohát! Nem látod, hogy milyen büszke, hogy személyes ismerőse egy tátrai mormota!”

Megint harsogott a nevetés. Megint elvörösödtem. De ötletem is támadt a visszavágásra, és örültem, hogy az elutazásom előtti sértést is megtorolhatom: „Te viszont csak arra vagy büszke, hogy személyes ismerősöd Tóbiás!” Még végig sem mondtam, már lobbant bennem ismét a réműlet: Hát ezt is elkövettem! A megvetett megtorlás! Elvörösödtem újból, de most a szégyentől, mert nem is volt igazam. Tóbiás csacsit mindnyájan szeretttük. De most sokan voltak együtt a kistörpék, tehát mégis hahotáztak Jajneked rovására. De örülni már szerencsére nem bírtam a nevetésüknek. Tele voltam csömörrel önmagam iránt, és beszaladtam az erdőbe. Futottam, futottam, és megkeseredett szívem azt dobogta: „Földigszakáll bácsihoz! Földigszakáll bácsihoz, tanácsot kérni! Mit tegyek, hogy olyan bírjak maradni, amilyen az Őt-tónál voltam.”

Hirtelen eszembe jutott, hogy Földigszakáll bácsi elutazott. Akkor hát kihez? Erdő csöndjéhez! Csöndes és okos törpelegény, tehát ő is tud segíteni rajtam.

Mondta is tüstént határozottan: „Ne menj közéjük! Hát persze, hogy nem bírsz ellenállni a viselkedésük hatásának, ha köztük vagy. Ne menj közéjük!”

Amikor már a harmadik estén sétáltam egyedül az erdőben, lassú lépések közeledtek Magyarokút felől. Földigszakáll bácsi lépegetett hazafelé a vasútállomásra. Felkísértem hegytetői házába, és útközben mindent elmondtam neki. Leültünk teraszán, és így szólt: „Erdő csöndjének mást kellett volna tanácsolnia. A »ne menj közéjük« helyett másik három szót. Ezt a hármat: Nem oda, Buda! Én tehát azt mondom: Járj közéjük to-

vábra is, de maradj köztük olyan, amilyenné az Őt-tó tett. Ne kordold őket egy szóval se, de ne engedd, hogy hasson rád az ő viselkedésük. Ezt gondold magadban: »Hohó, barátocskáim! Nem oda, Buda! Nem ti fogtok hatni énrám, hanem én tirátok! A jóakarát fogja megszüntetni a rosszkodást, nem pedig fordítva. Nem oda, Buda!«”

Másnap délután, amikor közük lépdeltam, hódító hadvezérnek éreztem magam, és azt gondoltam nagy örömmel: „No, most jaj lesz a rosszkodásnak! Megszünteti a meg nem ingó, szilárd jóakarát! Este majd néztek egy nagyot: »Mi történt velünk? Hiszen mi már nem viselkedünk úgy, mint délután!«”

Jaj, este megint ott ültem Földigszakáll bácsi teraszán, és nagyon szomorúan panaszkodtam: „Senki sem változott meg egy picikét se! Semmi hatása se volt a viselkedésemnek!” Földigszakáll bácsi mosolygott: „Ne úgy mond: »nem volt«, így mond: »nem vettem észre! Mert, hogy ne legyen hatása, az lehetetlen. Mindennek van hatása. Az viszont lehetséges, hogy a változás nem éppen Nevenincsben, Puffban, vagy Jajnekedben történik, hanem Majd Nevenincs, Puff és Jajneked kisfiában, ha majd harminc vagy ötven esztendő múlva elmondják gyermekeiknek, milyen volt az ő Moha pajtásuk. Talán lángocskát vet valamelyiknek a lelkében egy picinyke parázs, és ő lesz ugyanolyanná – lehet, hogy ismét évtizedek múlva –, amilyenné te az édesapját szeretted volna változtatni egyetlen délután. Olyan a hatás, mint a bűvőpaták. Csordogál és folydogál a föld alatt. Aztán egyszerre csak – 100 év múlva, vagy 200 év múlva – felszínre buggyan valamelyik völgyben. Vagy átmelegszik a föld mélyében, és gyógyerejű hóforrásként szökken a magasba. Nem puska-golyó a hatás, hogy egyetlen pillanat alatt célba röppenjen. A természet pillanatai évszázadok. Te meg a természet munkatársa vagy. Lehet, hogy te már régóta porladozni fogsz a törpeházi temetőben, amikor viselkedésed és életed elkezd jellemet alkotni, emberebb embert teremteni.”

Kiegyenesedtem, mély lélegzetet vettem, és úgy éreztem, nem is a Börzsöny üde levegője az, amivel töltkezem, hanem maga az öröm.